

המצב בא"י הוא שהבעל אינו יכול להבטיח תנאי חיים מינימליים, אינו יכול להוציא אותה, כמו שאינו יכול להוציא אותה למקום של גדודי חיות וליסטים. א"כ משמע, שפיקוח נפש דוחה את מצות יישוב א"י.

אלא שאין זה נכון כלל, דיש להבחין בין דברים ששייכים למצב האישי, ובין דברים ששייכים לכלל ישראל. כותב ה'מנחת חינוך' (מצוה תכה, הרה) וכן הרב קוק ב'משפט כהן' (סימן קמד) שלמרות שיש כלל של "וחי בהם", שפיקוח נפש של אדם מישראל שבא בהתנגשות עם קיומה של מצוה, פיקוח נפש דוחה את המצוה, הני מילי בצד האישי הפרטי, אבל במלחמה זה שונה. במלחמה יש חיוב להיכנס לסיכון, זה גופא המצוה. לכן, כיון שהרמב"ן כותב שנצטוונו בכיבוש בכל הדורות וכיבוש יכול להיות רק ע"י מלכות ישראל, וכותב הרב קוק (שם) שבזמן שאין לנו מלכות בפועל, סמכויות המלך עוברות לעם. אם העם בוחר ממשלה, היא מוסמכת להכריז על מצב מלחמה ויש לה תוקף מהתורה בהנהגת מלכות, בכניסה למלחמה. א"כ המצוה עצמה בכיבוש א"י היא להיכנס לסיכון, לכן לא שייך לדחות את המצוה מטעם פיקוח נפש, מה שאין כן באדם פרטי. אם יהודי לפני מאה שנה, בזמן שלא היתה ממשלה, קנה בית בא"י ובאו גויים ואיימו עליו שאם לא יתן להם את הבית יפגעו בו, אפילו אם זה היה מאלץ אותו לעזוב את א"י לגמרי, פיקוח הנפש שלו קודם לקיומה של מצות יישוב הארץ. (אמנם גם באדם פרטי יש מקרים שצריך להסתכן כדי להצילו. הפ"ת (ח"מ סימן תכו ס"ק ב) מביא מחלוקת בין הבבלי לירושלמי, האם אדם חייב לסכן עצמו כדי להציל את חברו שנמצא בסכנה. לפי הבבלי אסור ולפי הירושלמי חייב לסכן עצמו בשביל הצלת חברו), וכן ההלכה שיוצאים בכלי זין להציל עיר סמוכה לספר, אפילו בשבת, ואפילו על עסקי קש ותבן. אבל

אם הגויים מאיימים על ממשלה, שאם לא יסגרו להם שטח יפגעו בנו, הממשלה צריכה לספוג את האיום, לעמוד איתן ולא להכנע לאיום. זוהי חובתה של ממשלה להיכנס לסיכון, בגלל המצוה שנצטוונו בכיבוש בכל הדורות. וכיבוש זה בגדר של מלכות (למרות שאצל האדם הפרטי, פיקוח נפש דוחה את מצות יישוב א"י).

דומה לנידון שבפנינו, אנו מוצאים בתקופת השופטים בימי יפתח הגלעדי, שמלך עמון דרש לתת לו את שטחי עבר הירדן שישראל לקחו מסיחון והיו פעם של עמון (שהרי עמון ומאב טוהרו בסיחון - גיטין לח ע"א) ויפתח לא היה מוכן לתת את השטח לעמון גם אם תהיה מלחמה, ואכן היתה מלחמה, ויפתח ובני ישראל ניצחו את בני עמון.

חז"ל מתחו ביקורת על הנדר שנדר יפתח (עין רמב"ן ויקרא כז, כט) אך לא על עצם הכניסה למלחמה שבזה ודאי עשה מצוה רבה.

רק במצב שהאיום הוא כזה, שאם לא ניכנע אנחנו אבודים מראש, זוהי התאבדות ועלינו להכנע. התורה אוסרת להתאבד. יש ראייה לזה מרבי יוחנן בן זכאי (גיטין נו ע"א). בזמן חורבן בית שני ריב"ז היה מהמנהיגים הרוחניים של עם ישראל ואבא סיקרא בן אחותו היה ראש הבריונים שניהלו את המרד נגד רומי. ריב"ז אמר להפסיק את המרד, כי סבר שאין לו סיכוי לאור הבקיעים התמורים שהיו בעם ישראל. שנאת חינוס כילתה כל חלקה טובה, כפי שחז"ל אומרים (גיטין נה ע"ב) שבגלל קמצא ובר קמצא חרבה ירושלים. ריב"ז סבר שהמשך המאבק נגד רומי, לא רק שלא יביא תועלת, אלא עלול ח"ו להביא שואה על עם ישראל. לעומתו, רבי עקיבא, שישים שנה אחרי ריב"ז, היה מנושאי כליו של בר כוזיבא (רמב"ם הלכות מלכים פ"א ה"א). הוא סבר שלמרות שרומי הייתה האימפריה של העולם ויהודה היתה מדינה קטנה, יש סיכוי לעמוד מול רומי.

חז"ל דרשו (ירושלמי סוכה (איכה ב, ג): "גדע בחרי שבחורבן ביתר נגדעה קר עתידה לחזור עד שיבוא שמעוני תהלים רמז תתיג, עה"פ בכל תקופת הגלות עם בעשרות השנים האחרונות מחזירה לנו את העזו ואת שהיתה רדומה בשינו להתעורר. היום ההשגחו את הכוח ואסור לנו לי הגויים להסגיר להם חג בתוקף ואפילו לזיום מלו אסור לפי דין תורה, שם שטח של א"י לידי שלטון אם זה כיבוש עולי מצרי כותב הכפתור ופרח' (פו) (במבוא ל'שבת הארץ' אות לא מותנית במצוות התל לכן מה שמסרו את חבל נוכרים וכל ההסגרות ש' לדעת תורה ועוברים ב"לא נעזבנה ביד זולתנו כל מי שתומך בפועל, במסירת שטחי א"י לי עשה של 'וירשתם אתו אם הקב"ה מצוה לעשו חשבונות. במסכת ברכו על חזקיה, שידע שאם לא יהיו צדיקים, לכן נ ישעיהו הנביא ואמר לו שמוטל עליו ללא חשבו למה לך, מאי דמיפק הקב"ה מצוה אותנו לבצע זאת בלי שום ח כל זה מצד המצוה, א

המצב. הרי כל בר דעת רואה שמאז שהתחילו להסגיר חלקים מא"י לאויב, מצבנו הביטחוני לא השתפר אלא הולך ומחמיר.

למסקנה, אסור למסור שטח כלשהו מארץ ישראל לידי גויים גם אם הדבר כרוך במלחמה, אדרבה, יש מצוה ליזום את כיבוש ארץ ישראל.

החותם לכבוד התורה,

דוב ליאור

סימן רצ

מסירות נפש על יישוב ארץ ישראל

בס"ד, כה אייר תשס"ח

שאלה:

האם יש חיוב מסירות נפש על מצות יישוב א"י?

תשובה:

ודאי שיש חיוב מסירות נפש על מצות יישוב א"י מפני שזה גדר של מלחמה על ארץ ישראל. הרמב"ן (השמטות לספר המצוות לרמב"ם מצות עשה ה) כותב שנצטוונו בכיבוש, להקים צבא ולהלחם על ארץ ישראל. אפשר לשאול האם אדם כפרט מחוייב במצוה זו, אבל הציבור ודאי חייב. בציבור לא שייך הגדר של "וחי בהם". במלחמה הסיכון נדחה. זה לא כמו מצוה פרטית שאם באה בהתנגשות עם פיקוח נפש, פיקוח נפש דוחה את קיומה של המצוה. מלחמה במהותה היא לקיחת סיכון. ודאי שאם הגויים מאיימים על המדינה שאם היא לא תסגיר שטח, הם ימשיכו במלחמה, הציבור צריך לספוג את האיום ולקחת את הסיכון.

רבים שואלים, האם מותר לגור ביש"ע, הרי יש בזה סיכון חיים, כיצד מותר להיכנס לסכנה כדי לקיים מצוה?

כידוע, אסור לסכן את הנפש מדין 'פיקוח נפש', אלא שיש הרבה דברים שאנו עושים והם מסוכנים, למשל, לגור בארץ ישראל (גם לא

חז"ל דרשו (ירושלמי סוכה פ"ה ה"א) על הפסוק (איכה ב, ג): "גדע בחרי אף כל קרן ישראל", שבחורבן ביתר נגדעה קרנם של ישראל, ואינה עתידה לחזור עד שיבוא בן דוד (ראה גם ילקוט שמעוני תהלים רמז תתיג, עה"פ "וכל קרני רשעים אגדע").

בכל תקופת הגלות עם ישראל לא נלחם. רק בעשרות השנים האחרונות, ההשגחה האלוקית מחזירה לנו את העוז ואת הכוח. הגבורה היהודית שהיתה רדומה בשינה עמוקה, התחילה להתעורר. היום ההשגחה האלוקית נותנת לנו את הכוח ואסור לנו לקבל את הדרשה של הגויים להסגיר להם חלקי א"י, אלא לעמוד בתוקף ואפילו ליזום מלחמה.

אסור לפי דין תורה, שממשלה בישראל תסגיר שטח של א"י לידי שלטון של גויים, ואין נפק"מ אם זה כיבוש עולי מצרים או כיבוש עולי בבל. כותב ה'כפתור ופרח' (פרק י) וכן הרב קוק זצ"ל (במבוא ל'שבת הארץ' אות טו) שמצות ישיבת א"י לא מותנית במצוות התלויות בה.

לכן מה שמסרו את חבל ימית וחבל עזה לשלטון נוכרים וכל ההסגרות שעושים היום, הם בניגוד לדעת תורה ועוברים במפורש על האיסור של "לא נעזבנה ביד זולתנו מן האומות".

כל מי שתומך בפועל, או אפילו רק בדיבור, במסירת שטחי א"י לידי הגויים, מבטל מצות עשה של "וירשתם אתה וישבתם בה".

אם הקב"ה מצוה לעשות מצוה, אנו לא עושים חשבונות. במסכת ברכות (י ע"א) מוזכר הסיפור על חזקיה, שידע שאם יתחתן ויוליד בנים, הם לא יהיו צדיקים, לכן נמנע מלהתחתן. בא אליו ישעיהו הנביא ואמר לו שאדם צריך לעשות מה שמוטל עליו ללא חשבונות, "בהדי כבשי דרחמנא למה לך, מאי דמיפקדת איבעי לך למעבד". הקב"ה מצוה אותנו לכבוש את הארץ, עלינו לבצע זאת בלי שום חשבון.

כל זה מצד המצוה, אבל הם טועים גם בניחות